

A PÉNZÜGYI REZSICSÖKKENTÉS RŐL

A magyar pénzügyi kultúrát illetően a kormány ad hoc döntései sajnos nem a jövőbe, sokkal inkább a múltba mutatnak vissza. A készpénz-felvétel részlegesen ingyenessé tétele felboríthatja a kártya- és készpénzhasználat arányát, növelheti a feketegazdaság arányát. Ugyanakkor a lakosság kiadásai a pénzügyi szolgáltatások áremelkedése miatt idén bő 140 milliárd forinttal nőnek.

A 2006-ban bevezetett hitelintézeti járadék, majd a 2010-től kivetett bankadó, továbbá az idén bevezetett tranzakciós illeték **2013-ban együttesen közel 500 milliárd forintos terhet ró a bankokra** (a költségvetési egyensúly javítása érdekében).

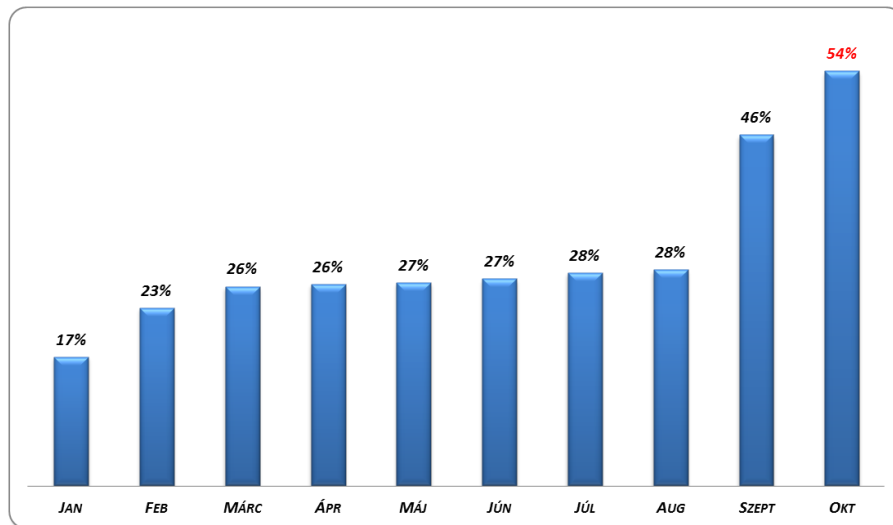
1. táblázat: Bankok speciális terhei 2013-ban

Bankokra járuló teher	Bevezetés dátuma	Mértéke 2013-ban
Hitelintézeti járadék	2006	37 milliárd Ft
Bankadó	2010	144 milliárd Ft
Tranzakciós illeték	2013	301 milliárd Ft
Összesen	-	482 milliárd Ft

Forrás: Költségvetési törvény, GKI számítás

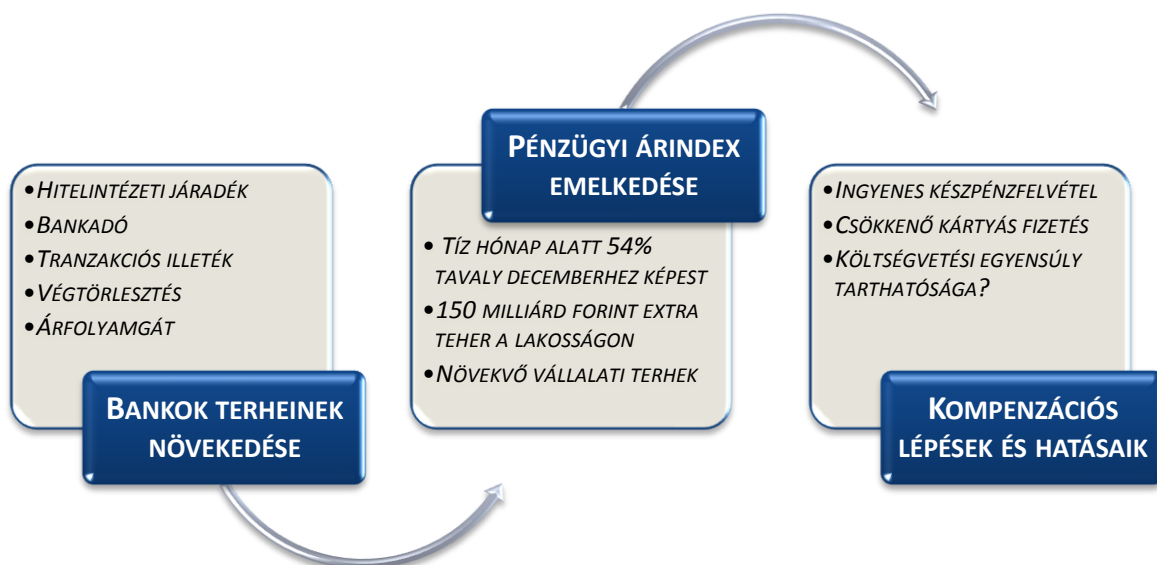
Nagyrészt e terheknek, valamint a nem-fizető hitelek arányának emelkedéséből származó többletköltségeknek következtében idén a lakossági **pénzügyi szolgáltatások árai** átlagosan **54%-kal emelkedtek** tavaly december óta (1. ábra). Ezek **súlya** a fogyasztásban hozzávetőleg **1,5%**, ami tavaly kb. 280 milliárd forintot tett ki a háztartások tényleges fogyasztásából. Ha a pénzügyi szolgáltatások volumenét idén változatlanok tételizzük fel, akkor **az 54%-os drágulás összességében 150 milliárd forint extra költséget jelent a háztartások számára**. Ez hozzávetőleg **megegyezik a tranzakciós illetéken keresztül beszedni kívánt éves összeg felével**.

1. ábra: Pénzügyi szolgáltatások áremelkedése, 2013. január-október (2012. december = 100)

Ahogy a 2. ábra is mutatja, a kormány a bankadóval és a tranzakciós illetékekkel többletbevételhez juttatta a költségvetést. A bankok azonban terheikből annyit hárítottak át a fogyasztókra, amennyit csak lehetett; ezt a kormány nem tudta megakadályozni. Ezzel áll szemben a **havi két ingyenes készpénzfelvétel javaslata (az átlagos nettó bér összegéig)**, melynek célja, hogy csökkentse a **lakosság** bankolási terheit. Mivel a kártyahasználat díja a jelek szerint nem változik, a lakosság számára olcsóbbá válik a készpénzhasználat, ami **a gazdaság fehéredése ellen hat**, élénkítheti a szürke és feketegazdaságot.

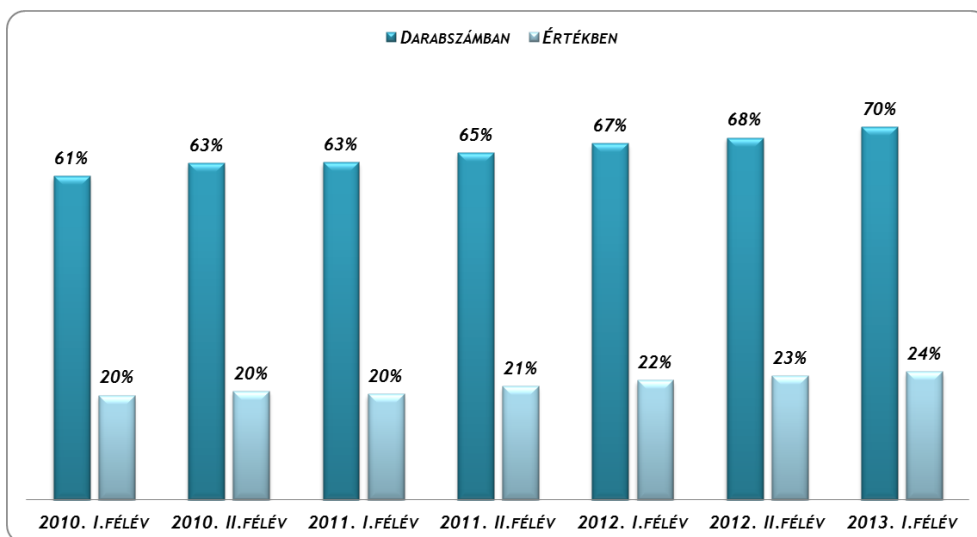
2. ábra: A pénzügyi szektorban történt változások és következményei

Ha csak **minden második munkavállaló** átlagosan 150.000 forint nettó jövedelmét és **minden második nyugdíjas** átlagosan 100 ezer forint nyugdíját a kormány által meghatározott keretek között **veszi fel**, akkor **havonta kb. 300 milliárd forint kerülne „ingyen” készpénzforgalomba**. A bankjegyek és érmék nemzetgazdasági költségétől eltekintve ez a **bankok számára éves szinten további 21,6 milliárd forint terhet jelent** (a jelenlegi 0,6%-os illetékekkel számolva), a **lakosság számára pedig legfeljebb ennyi megtakarítást** a fentebb számolt **150 milliárd forintos kiadási többlettel szemben**. A relatív lakossági megtakarítás egyébként ennél kisebb, hiszen a megnövekvő ingyenes készpénzfelvétel részben az addigi kártyás fizetéseket helyettesíti, amelynek egyelőre kisebb az illetéke (a 6 ezreléssel szemben csak 3 ezrelék).

A kormány kompenzációs intézkedése megfordíthatja a **kártyahasználat** eddig megfigyelt pozitív **trendjét**. A kártyás vásárlások aránya 2010 elejétől folyamatosan nő az ATM-es készpénzfelvételhez képest, mind darabszám, mind érték tekintetében, s tavaly éves szinten megközelítve a 2000 milliárd forintot. A fejlettebb országokban, ahol a POS terminál hálózat korlátozott lefedettsége nem képezi technikai akadályát a kártyás vásárlásoknak, 85-90%-os arány is megfigyelhető Magyarország legutóbb mért 70%-os arányával szemben. **A kártyás vásárlások tranzakciós illetékmentessége ellensúlyozhatta volna ezt a helyzetet, de ez egyelőre kikerült a januártól hatályos adócsomagból**. Talán azért, mert az ingyenességet a költségvetés terhére javasolták megvalósítani, márpedig a kormány több költségvetést érintő terhet nem kíván vállalni a 3%-os hiánycél tarthatósága miatt.

3. ábra: Vásárlások aránya a kártyahasználatban (a készpénz felvétellel szemben)

Forrás: MNB Pénzforgalmi táblakészlet, GKI saját számítás

Idén a vállalatok bankköltségei is nagymértékben emelkednek, de erre vonatkozó pontos árindexszel nem rendelkezünk. A bankolás költségeinek vállalatméret szerinti 2012. évi megoszlását mutatja az alábbi táblázat.

2. táblázat Vállalati banki terhek, 2012

Vállalatméret	Darabszám	Átlagos banki költség, ezer forint	Összes banki költség, milliárd forint	Banki költség/árbevétel (százalék)
Mikro vállalkozások	278 185	156	43,5	0,45
Kisvállalatok	21 567	1 421	30,6	0,29
Középvállalatok	3 841	6 178	23,7	0,20
Nagyvállalatok	4 081	11 917	48,6	0,13
Összesen	307 674	476	146,5	0,21

Forrás: NAV Társasági adóbevallás 2012-es adatbázisa, GKI saját számítás

2012-ben az **összes vállalkozás** kamatok nélkül számított **banki költsége 146,5** milliárd forint, **átlagosan 476 ezer forint** volt. Az összes árbevételhez viszonyított bankolási költségek a mikro vállalkozásoknál a legnagyobbak, közel 0,5 százalékot tesznek ki, míg a nagyvállalatoknál ez az érték csupán 1,3 ezrelék. Elméletileg, **ha a vállalati bankolási árak csak 30%-kal nőnek teljes körűen** – többek között azért, mert a vállalatoknak kötelező minden adóterhet külön NAV-számlára utalniuk, és a bankok a legtöbb helyen meghatároztak egy magas minimum átutalási díjat – **akkor banki terheik közel 44 milliárd forinttal nőnek idén a tavalyihoz képest**. A 0,3%-os, átutalásokat érintő illeték felső értékhatára miatt a nagyvállalatokat feltehetően kevésbé érintik érzékenyen az ideai változások, így a már eddig is jobban terhelt **mikro vállalkozások költségei emelkednek erőteljesebben**.

GKI GAZDASÁGKUTATÓ ZRT.

1092. Budapest, Ráday u. 42-44.

Telefon: 06-1-318-1284

E-mail: gki@gki.hu; horvath.gabor@gki.hu

További információk: Horváth Gábor